

Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского. Серия «Филология. Социальные коммуникации». Том 24(63) №1. Часть 1 2011 г. С. 24 – 27

УДК 811.111'373.7

ПРО ДЕЯКІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ УКРАЇНОМОВНОГО ІНТЕРНЕТУ

С. В. Зайцева

*Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара,
м. Дніпропетровськ*

У статті розглядаються стилістичні варіанти у сучасному україномовному Інтернеті та напрями їх розвитку.

Ключові слова: Інтернет, жанр, стиль, блог.

В даній статті у загальному вигляді ставиться проблема вивчення мови мережі Інтернет. Ця проблема є актуальною, оскільки із кінця 90-х років минулого століття в Україні поряд із пресою, радіо й телебаченням з'явився четвертий вид медіа — Інтернет-ЗМІ. Для лінгвістів Інтернет — особливе комунікативне середовище, особливе місце реалізації мови, яке раніше не існувало, таке інформаційно-комунікативне середовище, у якому успішно співіснують усний і письмовий варіанти мови з різною жанрово-стилістичною спрямованістю. З погляду філологічного, завдяки децентралізованості Інтернету, відсутності цензури, можливості висловити свою думку на безмежну аудиторію, Інтернет здобуває характеристику поля найменшої текстуальної уніфікації та найбільшого словесного “демократизму”.

Можливості мовного впливу повідомлень, переданих через Інтернет, впливають з їхніх властивостей — доступності (читач за бажанням може відкрити сайт у будь-який час доби), глобалізованості (перетинають безперешкодно будь-які державні кордони), інтерактивності (двобічний зв'язок між комунікатором і реципієнтом, що в будь-який момент стає комунікатором).

Мову мережі Інтернет досліджують Л. Ф. Компанцева, А. Г. Аврамова, Е. Ф. Володарська, Н. З. Гронська, Д. Сербін, Л. Л. Федорова та інші лінгвісти. С. Г. Чемеркін досліджує процеси, характерні для української мови, яка функціонує в Інтернеті і приходиться до висновку, що екстралінгвальні чинники зумовлюють формування нових ознак стильових різновидів української мови [1]. У монографії розглянуто явища семантичної деривації в сучасній українській мові як наслідок взаємодії професійної і загальноповсякденної лексики.

Але проблема стильової відмінності мови Інтернет ще не стала предметом спеціального дослідження. Метою даної статті є визначення основних напрямків розвитку мовного наповнення мережі Інтернет.

Українці в Інтернеті дуже діяльні, як зауважує видання «Коментарі». Як відзначає компанія Panda Securities, у січні-лютому 2010 року з київських IP-ад-

рес відправлявся 1% світового спаму. Київ посів дев'яте місце серед міст-найбільших розповсюджувачів небажаних повідомлень, випереджаючи Джакарту (0,85%), Буенос-Айрес, Ріо-де-Жанейро (по 0,84%) і Москву (0,56%). Втім, як пише видання, українська інтернет-аудиторія відзначилася й у більш гідних видах діяльності, наприклад, в блогерстві. За даними Ukrainian Watcher, наприкінці 2009 року Україна вийшла на п'яте місце у світі за кількістю зареєстрованих екаунтів у «Живому журналі» (Livejournal.com). На той час їх в Україні налічувалося 187,3 тис. Найбільше юзерів ЖЖ у США (4531 тис.) і в Росії (1,239 млн.).

Найчастіше українські користувачі розпочинають використання Інтернету з google.com.ua, ukr.net і yandex.ua. За даними щомісячного звіту bigmir.net «Глобальна статистика українського Інтернету», кількість переходів з ukr.net у серпні зросла на 7,5 % порівняно з липнем, з google.com.ua упала на 2,1%, а частка yandex.ua майже не змінилась.

Така позитивна динаміка свідчить про те, що плани порталу UKR.NET стати найбільш популярною сторінкою реальні.

Одним із головних напрямків розвитку мережі Інтернет є розвиток такого помітного сегменту україномовного Інтернету, як державна інформація. В Україні до державних сайтів належать веб-сторінки державних установ і організацій, а також Інтернет-версії державних друкованих та електронних видань. Як відомо, Закон “Про мови” в Україні не поширюється на віртуальні ЗМІ, спільним наказом Держкому інформаційної політики, телебачення і радіомовлення та Держкому зв'язку й інформатизації від 25 листопада 2002 року запроваджено тримовне публікування інформації на офіційних сайтах — українською, російською та англійською. Українська мова є домінуючою в роботі центральних органів влади. Нею готуються та ухвалюються закони та інші акти, проводяться офіційні засідання. Щодо інших структур, представлених у Всесвітній мережі (компаній, закладів, організацій тощо), то українська мова на їхніх сайтах використовується відповідно до концепції маркетингових підходів щодо тієї чи іншої мови у цих структурах.

В українському сегменті Інтернету представлені мільйони електронних сторінок, серед яких є сайти, що є лідерами у цьому засобі масової комунікації. Зокрема, такими можна вважати найпопулярніші українські веб-ресурси, серед яких — пошукові системи, інформаційні, розважальні портали та ін. Ними найчастіше послуговуються користувачі з України

“Мова, відсутня в Інтернеті, — це мова, яка більше не існує в модерному світі”, — зазначає Тарас Возняк [2].

Другий напрям розвитку україномовного Інтернету — це сайти, які дають змогу вивчати українську мову та спілкуватися нею. Назвемо деякі з них: Портал «Нова мова» (Статті про мову. Консультації. Словники), Українська Вікіпедія, КіберМова: ресурси і програми для письмової та усної української мови, Привітання, побажання та поздоровлення українською мовою, колекції підручників української мови, онлайнні словники та довідники, мовні форуми (Форум української мови на Домівка.net), Форум по українському языку в «Городе переводчиков», Форум з української мови на tereveni.org.ua, програми для перевірки

української орфографії (РУТА — перевірка українського та російського правопису, ПЛАЙ — Російсько-український та українсько-російський перекладач, УЛІС — Російсько-український та українсько-російський словник, MTSearch.Net — система повнотекстового пошуку з урахуванням російської та української морфології тощо).

Поширюються програми машинного перекладу: Pragma — система машинного перекладу (мови: українська, російська, англійська, німецька, латиська), озвучення українських текстів, розмовлялка — україномовний синтезатор, базикало — програма для читання українських текстів і багато інших.

Кількість україномовних сайтів та їх лінгвістичне наповнення тісно пов'язані з сайтами російською мовою. Серед перших 500 сайтів, які увійшли до рейтингу рубрики «Топ-25» порталу <http://www.bigmir.net/>, спостерігається наступне співвідношення україномовних та російськомовних он-лайнних ресурсів, що базуються в UA-неті. :

Україномовні сайти	Україномовні сайти	Двомовні сайти (і рос., і укр.)
23	407	70
4,6%	81,4%	14%

Якщо двомовні сайти зарахувати одночасно і до російськомовних, і до україномовних, то ситуація виглядатиме наступним чином:

Україномовні сайти	Російськомовні сайти
93	477
16,3%	83,7%

Необхідно підкреслити також такий важливий напрямок поширення української мови в мережі Інтернет, як мережеві бібліотеки (Українська література в Інтернеті (добірка посилань), Бібліотека української літератури, Бібліотека світової літератури — оригінали та переклади, Українська проза на Lib.ru, Шевченківська енциклопедія Exlibris — українська електронна бібліотека тощо).

Енциклопедичний портал «Вікіпедія» (uk.wikipedia.org) належить до тих електронних ресурсів, які функціонують багатьма мовами, причому варіант цього енциклопедичного видання кожною мовою унікальний. Принцип реалізації вказаного проекту такий, що тут у текстовому масиві, а також у меню не трапляються вкраплення іншою мовою, бо для цього проекту використання мови іншої, ніж мова, якою ведуть сторінку, нерелевантне. Тому в українській версії «Вікіпедії» усі записи здійснено українською мовою. Оскільки це ресурс, який твориться зусиллями людей з усього світу, тут іноді бувають мовні огріхи, які будь-який користувач «Вікіпедії» може виправити. Кожна стаття на сайті «Вікіпедії» має відповідну історію — хронологію редагування матеріалу. Як засвідчує практика, майже кожна повноцінна стаття українською мовою на цьому енциклопедичному порталі чимало разів редагована. Це — показник прагнення користувачів Інтернету як до достовірності фактичної інформації, так і до написання відповідно до норм сучасної української літературної мови. Нарешті, треба звернутися до та-

кого специфічного явища, як блог та блогосфера. Під “українською блогосферою” розуміємо усі блоги, що так чи інакше стосуються України чи потенційно можуть містити локальний український контекст: ведуться теперішніми чи колишніми мешканцями України українською та російською мовами. Українська блогосфера уже 2 – 3 роки перебуває у процесі зародження. Окремі блоги ще не становлять єдиний медіа-простір. Але наразі нові блоги відкриваються достатньо часто, і через 1,5 – 2 роки українські блоги зіллються у “повноцінну” блогосферу. Важливо підкреслити, що блоги не є просто полем для організації легкого спілкування. Блоги мають політичні діячі, вчені, інші відомі особи. Наприклад для філологів важливе значення має блог професора Пономаріва, де розглядаються фундаментальні та прикладні проблеми лінгвістики.

Але не можна не помічати у мережі Інтернет, особливо у блогах, форумах, чатах та інших некерованих філологами сайтах тенденції до вживання суржиків, наявність значної кількості граматичних, лексичних, стилістичних помилок. Українські онлайн-ЗМІ, як і весь україномовний Інтернет, мають дбати і про більшу наповнюваність українським текстом, і про якість цього тексту — його інформативність, змістовність, грамотність. Постає задача перегляду концепції розробки і наповнення Інтернет сайтів — від рекламно-комерційної до власне інформаційної. З таким підходом, україномовні вебсайти можуть стати альтернативним конкурентоспроможним джерелом не тільки корисної професійної інформації, а й самоосвіти.

Таким чином, можна зробити висновок, що українська мова в Інтернеті розвивається переважно у напрямку виконання таких функцій, як офіційне інформування, освіта, частково спілкування. Перспективи подальшого дослідження ми бачимо в аналізі лексичного та граматичного наповнення текстів, призначених для виконання цих функцій.

Література

1. Чемеркін С. Г. Українська мова в Інтернеті: позамовні та внутрішньоструктурні процеси. Монографія. — К., 2009. — 240 с.
2. Возняк Т. Глобалізація як виклик людству // *І.* — 2000. — №19.

Зайцева С. В. О некоторых направлениях развития украиноязычного интернета.

В статье рассматриваются стилистические варианты в современном украиноязычном Интернете и направления их развития.

Ключевые слова: Интернет, жанр, стиль, блог.

Zaitseva S. About some directions of ukrainian internet development.

The article deals with stylistic variants of the contemporary Ukrainian Internet and the directions of their development.

Key words: Internet, genre, style, blog.

Статья поступила в редакцию 18 октября 2010 г.